

Liaudiško šokio ansamblių sąveika jaunimo kultūrinio ugdymo procese: vadovų požiūris

Raminta Čyplytė

Lietuvos edukologijos universitetas, Ugdymo mokslų fakultetas, Meninio ugdymo katedra,
Studentų g. 39, 08106 Vilnius, raminta.cyplyte@leu.lt

Anotacija. Straipsnyje aptariama jaunimo šiandieninė kultūrinio ugdymo erdvė, ją lemiantys procesai bei veiksniai. Atskleidžiama liaudiško šokio ansamblių sąveika kaip svarbi jaunimo kultūrinio ugdymo priemonė, formuojanti jaunimo kultūrinį pažinimą, suvokimą bei tęstinumą. Remiantis liaudiško šokio ansamblių vadovų požiūrio empirinio tyrimo duomenimis, analizuojami esminiai liaudiško šokio ansamblių sąveikos aspektai, problemos ir aktualijos, pasireiškiančios šiandienos jaunimo kultūrinio ugdymo procese.

Esminiai žodžiai: *kultūrinis ugdymas, liaudiškas šokis, liaudiško šokio ansamblis, sąveika, vadovų požiūris.*

Įvadas

Švietimo reformos apibrėžta ugdymo samprata ir tikslai orientuoja visuomenę ir pedagogus pažvelgti į ugdytinį kaip į augantį, kuriantį, pasirenkantį ir veikiantį žmogų, siekiantį išsiugdyti savąją meninę kultūrą (Kisielienė, 2004). Jaunosios kartos kultūrinis ir meninis ugdymas yra svarbi sritis, galinti reikšmingai paveikti ne tik visapusišką asmenybės ugdymą, asmens kultūrinės kompetencijos plėtrą, bet ir daryti teigiamą įtaką švietimo sistemos procesams. Kultūrinio ugdymo proceso kaitą lemia daugelis veiksnių – pačių ugdytinių nuostatos, vertybės, jiems aktualios problemos ir poreikiai. Vadinasi, tam būtina pagrindinių ugdymo proceso dalyvių – ugdytojo, ugdytinio ir ugdomosios veiklos – sąveika.

Kitu ypač svarbiu ugdymo aspektu tampa sąveika tarp meno kolektyvų, ansamblių ir profesionaliojo meno įstaigų veiklos, orientuotos artinti jaunimą prie meno bei kultūrinių vertybių paveldo. Bendravimas su menininkais didina asmens domėjimąsi menais, teikia galimybę įgyti naujų praktinių žinių ir gebėjimų. Todėl kultūros ir meno institucijų

šviečiamasis, mokomasis, lavinamasis bei auklėjamasis vaidmuo yra itin svarbus. Jis padeda ne tik formuoti asmens teigiamą požiūrį į meninę veiklą, bet ir skleisti kultūrą, kurti džiaugsmu pulsuojančią pažinimo aplinką, kultūriškai šviesti visuomenę bei skatinti didžiuotis savo šalies kultūros paveldu, gyvąja etninės kultūros tradicija (*Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės*, 2010). Viena iš tokių institucijų yra valstybinis dainų ir šokių ansamblis „Lietuva“, apibūdintinas kaip lietuvių liaudies muzikos, šokio, dainos, papročių, drabužių bei instrumentų sinergija. Šis ansamblis, pasak L. Kisielienės (2006), ilgą laiką buvo visų mėgėjų meno kolektyvų kelrodžiu, jis diktavo atlikimo stilių ir kūrybines tendencijas, aktualias daugeliui meno kolektyvų. Tačiau, keičiantis istorinėms sąlygoms, keičiasi ir visuomenės gyvenimas, kultūra, keičiasi ir pats žmogus ir jo santykis su aplinka bei kultūra (Lukšienė, 2000). Šiandien keičiasi ir ansamblis „Lietuva“, jo repertuaras, prioritetai, modernėja ir lietuvių liaudies sceninis šokis. Dėl šių priežasčių šiandieninėje kultūrinėje erdvėje požiūris į šį ansamblį ir jo veiklą kinta. Iškyla klausimas, ar ansamblis „Lietuva“ jaunajai kartai perteikia meninės kultūros vertybes, kurios būtų pajėgios atlikti jaunimo kultūrinio ugdymo misiją, kaip garantuotą tapatumo tęstinumą? Šiame straipsnyje keliami **mokslinė problema** – koks jaunimo ansamblių santykis su ansambliu „Lietuva“ jaunimo kultūrinio ugdymo procese?

Tyrimo objektu pasirinkta valstybinio dainų ir šokių ansamblio „Lietuva“ ir aukštųjų mokyklų liaudiško šokio ansamblių sąveika.

Šio straipsnio **tikslas** – atskleisti liaudiško šokio ansamblių sąveikos požymius ir raiškos aspektus, vadovų požiūriu, jaunimo kultūrinio ugdymo procese.

Uždaviniai:

1. Aptarti liaudiško šokio ansamblio ir kultūrinio ugdymo sąsajų galimybes jaunimo kultūrinio ugdymo procese.

2. Išryškinti liaudiško šokio ansamblių sąveikos aspektus, vadovų požiūriu.

Tyrime taikyti **metodai**: (*teoriniai*) pedagoginės, psichologinės bei kitos darbo temai aktualios literatūros, švietimo dokumentų, interneto duomenų bazių sisteminė analizė, apibendrinimas, (*empiriniai*) interviu. Atlikta kokybinė duomenų analizė.

Tyrimo imtis ir organizavimas

Atsitiktinės atrankos būdu vadovų interviu dalyvavo keturi Vilniaus miesto aukštųjų mokyklų liaudiško šokio ansamblių vadovai. Tyrime pasirinktas pusiau struktūruotas interviu. Vadovų interviu atliktas 2011 m. lapkričio mėnesį.

Kultūrinio ugdymo ir liaudiško šokio ansamblio sąsajos jaunimo kultūrinio ugdymo procese. Kultūros sąvoką apibūdinti tiksliai ir vienareikšmiškai yra gana sudėtinga, nes egzistuoja šimtai apibrėžimų, iš kurių nė vienas visuotinai nėra priimtas. Ž. Bieliauskas (1993), M. Harrisas (1998), A. Andrijauskas (2000), V. Liubininė (2002) ir kt. remiasi klasikiniu kultūros apibrėžimu, dominavusiu iki XX a. pradžios, kurį pateikė E. B. Tyloras. Jo teigimu, kultūrą sudaro žinios, tikėjimas, menai, moralė, įstatymai, papročiai ir kai kurie kiti sugebėjimai bei įpročiai, kuriuos perima visuomenės narys – žmogus. Išmoktos ir bendruomenėje įgytos mąstymo ir elgesio tradicijos egzistuoja

žmonių visuomenėse ir perduodamos iš kartos į kartą. Tradicinė kultūros samprata remiasi visuomenės gyvenimo, įvairios dvasinės ir materialinės veiklos visuma, kuri yra atpažįstama iš esamų ir naujai kuriamų simbolių, formų ir prasmų (Duoblienė, 2011). Tačiau sparčiai besiplėtojant įvairioms kultūros filosofijoms bei teorijoms, klasikinė kultūros sąvoka įgauna daugiamačiškumo. Anot A. Andrijausko (2000), kultūros sąvoką imta vartoti siekiant apibūdinti atskirų epochų, konkrečių tautų ir asmenybių išsivystymo lygį, atskiras veiklos ir gyvenimo sritis, kūrybinio potencialo raiškos sritis, savitą tradicinių, vertybinių bei simbolinių prasmų sistemą.

Žmogaus siekis moksliskai pažinti kūrybinės veiklos ir kuriančios asmenybės ypatumus atsispindėjo klasikinėje senovės Antikos kultūroje, kur graikų ir romėnų filosofų teoriniuose veikaluose atsiskleidžia žmogaus ir nežmogiškos gamtos santykis, žmogiškosios kūrybos prigimtis ir raiška. Antikinėje kultūros sampratoje išryškėja kultūros ir natūros sąsajų samprata. Natūra ir kūryba – tai dvi plotmės, tarp kurių skleidžiasi kultūra. Natūra atsiveria kaip egzistencijos aplinka, kurioje žmogus tikslingai ir kūrybiškai veikia. Kultūra yra tai, kas kuriama, puoselėjama, t. y. kūrybinis produktas, rezultatas (Kačerauskis, 2008; Kardelis, 2011). Antikinių filosofų kuriamoje organiškoje visuminio pasaulio suvokimo teorijoje žmogus suvokiamas kaip mažytis Visatos atvaizdas, kurį stebint išryškėja du aspektai: viena vertus – pasaulį steigiančio žmogaus kūryboje svarbiausia yra prigimtinis talentas, antra vertus, pačioje natūroje, gamtoje, slypi nežmogiškos kultūrinės kūrybos pradai, primenantys žmogaus kūrybą ir žmogiškosios kultūros pasaulį (Kardelis, 2011).

XX a. pirmosios pusės Vakarų Europos šalyse išryškėja skirtingi kultūriniai aspektai. Prancūzijoje išaukštinamos dvasinės vertybės bei aristokratiška kūrybinė veikla, vyrauja daugiaaspektis požiūris į kultūrą. Vokietijoje pabrėžiamas tautinis savitumas, kultūros moksle vyrauja metafizinės kultūros filosofijos tradicija. Didžiojoje Britanijoje kultūros sąvoka remiasi racionalizmu, vyrauja empirizmo ir funkcionalizmo idėjos. Amerikoje pastebima amerikietiško pragmatizmo idėjų raiška. Šios šalies kultūros antropologija keičiasi tik penktajame dešimtmetyje, tačiau pirmosios naujos tendencijos ima ryškėti jau Antrojo pasaulinio karo metais, kai plūsteli pabėgėlių mokslininkų iš Europos srautas. Kultūros istorijos raida atskleidžia kultūros kismą, kurį veikiausiai lemia vienu ar kitu laikotarpiu vyraujantys tam tikri kultūros poreikiai (Andrijauskas, 1990; Matonis, 2000).

Lietuvoje kultūra ir jos ugdymas analizuojami A. Maceinos (1991), J. Laužiko (1993), S. Šalkauskio (1996), M. Lukšienės (2000), L. Jovaišos (2002), I. Čepienės (2008) ir kitų pedagogų, filosofų darbuose, kuriuose mokslininkai skirtingais požiūriais nagrinėja asmenybės tapsmo galimybes, įvertindami ir atskleisdami žmogaus ir kultūros santykį.

A. Maceina (1991) kultūros prasmę sieja su trimis kultūros koncepcijomis: kultūra kaip gamtos apipavidalinimas, kaip dvasios objektyvavimas ir kaip vertybių įgyvendinimas. Šie trys kultūros momentai vienas su kitu susiję ir kartu persipynę tarpusavyje. Todėl, kalbant apie kiekvieną koncepciją atskirai, būtų neatskleista kultūros visumos esmė. Kultūros koncepcijai atskleisti reikalinga vieninga visų trijų koncepcijų sintezė (Maceina, 1991).

S. Šalkauskis (1996) kultūros apibrėžtyje išskiria du aspektus: žmogaus veiklą ir veiklos rezultatą. Pirmuoju aspektu turime subjektyvinę kultūros raišką, kurią sudaro žmogaus, kaip kultūros kūrėjo veikla, ir objektyvinę, kurią sudaro šios veiklos raiška, atsikleidžianti regimais pavidalais – kūriniais. Kultūros fenomeno raiška pastebima abiejuose aspektuose, kurie natūraliai tarpusavyje sąveikauja. Kultūrinės kūrybos vyksmas prasideda žmoguje kaip tam tikras nusiteikimas arba palinkimas, eina per veiksmą ir susiformuoja kaip vienoks ar kitoks rezultatas. Kultūra tampa kiekvieno žmogaus aktyvumo pamatu, skirtingų žmogaus veiklų visuma.

L. Jovaiša (2002) kultūrą apibrėžia kaip procesą, sąmoningą žmogaus veiklą, pagrindinių gyvenimo formų (pažinimo, veiklos, bendravimo) tobulinimą ir kaip to proceso rezultatą. Kultūros rezultatai nėra gamtos dovanos, bet žmonių sukurtos materialinės ir dvasinės gėrybės: mokslas, menas, technika, papročiai, bet koks kitas žmogaus ar gamtos pertvarkymo rezultatas pagal vertingą idėją. Tai kuriamų ir sukurtų gėrybių visuma.

Kultūrą suvokiant kaip išteklius, išryškėja aktyviai dalyvaujančio ir kuriančio asmens svarba, kai kultūrinis ugdymas reiškiasi kaip svarbi sritis, būtina asmeninei kultūrai, kūrybingumui, visavertei asmenybei ugdyti (*Vaikų ir jaunimo kultūrinio ugdymo koncepcija*, 2008). Pedagogikos istorija teigia, kad kultūrinis ugdymas nuo seno buvo suvokiamas pirmiausia kaip bendruomenės, tautos kultūrinio tapatumo išsaugojimo garantas, supažindinantis jaunąją kartą su tautos tradicine kultūra, atskleidžiantis jos šaknis, raidos ypatumus (Čepienė, 2008). Kultūrinį ugdymą galima būtų apibūdinti kaip socialinės kultūros veiksmą, kuris yra tarsi kultūrinių apraiškų išskleidimas, pratęsimas ir praturtinimas, kaip potencialas, išlaisvinantis žmoguje glūdinčias prigimtines kūrybines galias. Kultūrinis ugdymas tampa asmens vertybinių nuostatų bei kultūrinio akiračio formavimo lauku, komunikacinių, meninių gebėjimų, kūrybinės saviraiškos ugdymu, kuris tampa ne tik saviraiškos, savirealizacijos sfera, bet ir galimybe ugdyti savo individualią kultūrą. Juk kultūrinio ugdymo procese veiksmingai ir harmoningai ugdoma žmogaus asmenybė (Laužikas, 1993). Kultūrinio ugdymo procese būtina ne tik tenkinti visuomenės kultūrinius poreikius, bet ir nuo mažens ugdyti asmens gebėjimus aktyviai dalyvauti kultūriniame gyvenime, skatinti priimti bei vertinti ir prasmingai panaudoti gautą informaciją (*Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės*, 2010).

Ugdant žmogaus individualybę svarbus ne tik aplinkos, kultūros ypatumų suvokimas, tačiau tampa aktuali ir sociokultūrinė integracija bei raiškos galimybės, kurios skatina asmenybę imtis veiklos, būti aktyviai kultūriniame gyvenime, išreikšti jausmus ir realizuoti save. Visa tai turi įtakos asmens gebėjimams, elgesiui bei vertybinėms nuostatoms. Šiems tikslams įgyvendinti atsiveria itin palanki erdvė – jaunimo meno kolektyvai, kuriuose kryptingai formuojama veikla, tinkamai parinkti metodai ir meninės priemonės ugdo jaunimo kultūrinį akiratį, asmenines savybes bei socialinius įgūdžius. Meno kolektyvas tampa aplinka, kurioje jaunimas, vedamas stiprios vidinės motyvacijos, įgyvendina asmeninius poreikius, interesus bei siekius (Kisielytė-Sadauskienė, 2003). Asmuo, dalyvaudamas meninės kūrybos procese, susipažįsta su liaudies meno lobynu,

įsigilina į etninio paveldo sritis, formuoja estetines ir tautines pažiūras, ugdo meninį skonį, gebėjimus bei patriotizmo jausmą (Mačiulskis, 2007).

Liaudiško šokio ansamblių sąveika, vadovų požiūriu. Atlikus kokybinio tyrimo duomenų analizę paaiškėjo, kad ansamblio „Lietuva“ ir aukštųjų mokyklų kolektyvų sąveika egzistuoja ir pasireiškia jaunimo kultūrinio ugdymo procese. Vadovai patvirtina, kad sąveika egzistuoja, tačiau šiandien ji nėra tokia ryški ir aktuali kaip anksčiau, kai jaunimo ansambliai, ruošdami savo programas, norėdavo parodyti kažką naujo ir siekė lygiuotis į valstybinį dainų ir šokių ansamblį „Lietuva“. Dominavo perimamumas bei sektinumas, kuris šiandien yra ganėtinai sumenkęs.

Tyrimo metu paaiškėjo sąveikos požymiai ir raiškos aspektai, kurie atsiskleidė per liaudiško šokio ansamblius jungiančius veiksnus, ugdymo turinį, problemas bei aktualijas (1 lentelė).

1 lentelė. Liaudiško šokio ansamblių sąveikos požymiai

Sąveikos požymiai ir raiškos aspektai		
Liaudiško šokio ansamblius jungiantys veiksniai	Liaudiško šokio ansamblių ugdymo turinys	Liaudiško šokio ansamblių sąveikos problemos ir aktualijos
<ul style="list-style-type: none"> • liaudiško šokio žanras • kultūrinė veikla • repertuaras • funkcijos 	<ul style="list-style-type: none"> • metodai • atlikimo technika • vertinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • liaudiško šokio žanro savitumas • koncertinės programos

Šiandien esminis sąveikos elementas, vienijantis jaunimą ir profesionalus, pasak vadovų, yra liaudiško šokio žanras. Liaudiškas šokis – tai bendravimo forma, nekalbiniu būdu perduodanti tautos istoriją, kultūrą ir tradicijas. Kiekviena karta, šokiu išreiškdamą save, keičia šokio tradicijas, raiškos priemones, o tai atskleidžia tautos kultūrinį tapatumą. Vadinas, liaudiško šokio vaidmuo šiandieną ganėtinai svarbus jaunosios kartos ugdymui, nes liaudiškas šokis glaudžiai siejasi su etnine kultūra, tautinio tapatumo formavimu ir palaikymu, jaunosios kartos kultūriniu ugdymu (Kisielienė, 2004).

Paaiškėjo, kad liaudiškas šokis jungia ir suburia jaunimą ir profesionalus į bendrą kultūrinę veiklą. Todėl galime teigti, jog bendra kultūrinė veikla ir yra dar vienas liaudiško šokio ansamblių sąveikos veiksnys. Liaudiško šokio ansamblių vadovai patvirtina, kad jaunimas nuolatos stebi, domisi ir analizuoja ansamblio „Lietuva“ veiklą bei siekia perimti jiems aktualius ir prasmingus veiklos aspektus. Ansamblis „Lietuva“ ir aukštųjų mokyklų kolektyvai kartu pasirodo Dainų švenčių programose. Taip atsiskleidžia puiki galimybė jaunimo ansamblių dalyviams betarpiškai semtis patirties koncertuojant drauge (bendrose šokio kompozicijose) su profesionaliais artistais. Šokėjai, stebėdami ir vertindami savo ir kitų veiklą, sąmoningai susipažįsta su lietuvių liaudies papročiais ir tradicijomis, su liaudiško šokio žanru. Jaunimas stebi profesionalių atlikėjų atlikimo techniką ir manierą, mokosi artistiško. Analizuoja meninės raiškos priemones, gili-

nasi į žanro specifiką, reflektuoja. Šie veiksniai ugdo jaunosios kartos kritinį mąstymą, skatinantį jaunimą kritiškai vertinti kultūrinės veiklos aspektus. Kritinis mąstymas ugdo jaunimo asmeninę kultūrą ir sąmoningą požiūrį į ją. Vadovai patvirtina, kad taip ugdomas jaunimo kultūrinis sąmoningumas, kuris įvardijamas kaip gebėjimas, remiantis daugeliu kriterijų, kritiškai vertinti perspektyvas, praktikas ir veiklos produktus savo ir kitose kultūrose bei šalyse (Žydzžiūnaitė et al., 2010).

Repertuaras – kitas ryškus sąveikos veiksnys, kurį pastebi ir išskiria vadovai. Vadovai patvirtina, kad repertuaras visais laikais „sklido“ iš ansamblio „Lietuva“ ir formavo savi-veiklinių meno kolektyvų repertuarą. Jų manymu, anksčiau visi saviveikliniai ansambliai laukdavo naujos ansamblio „Lietuva“ programos ir, pamatę naujus šokius, stengėsi juos įtraukti į savo repertuarą. Ansamblio „Lietuva“ repertuaras buvo palengvinamas ir pritaikomas saviveiklos meno kolektyvams. Tačiau pastaruoju metu padėtis keičiasi, šian-dien ansamblis „Lietuva“ repertuaro saviveiklai neteikia, ruošia tik temines programas, kurios yra pritaikytos tik profesionalams, o saviveiklai repertuaro tenka ieškotis kitur.

Kultūrinis ugdymas atlieka įvairias socialines funkcijas, kurias skatina pagrindiniai žmonių poreikiai: pirma – būtinybė spręsti konkrečias žmonių socializacijos, integracijos ir konsolidacijos problemas; antra – pavienių ir grupės žmonių interesų tenkinimas; tre-čia – sąlygų žmogaus kūrybinių galių ir veiklos formų sklaidai sudarymas. A. Andrijaus-kas (2003) išskiria svarbiausias socialines kultūros funkcijas, kurios siejasi su kultūriniu ugdymu ir pasireiškia šiandienos kultūrinio ugdymo procese. Pirmiausia tai socializacijos funkcija, kuri atsiskleidžia per visuomenės patirtį, socialines normas, kultūros vertybes, visuomenės, kurioje jie gyvena, simbolius. Inkultūracijos funkcija skatina perimti anks-čiau gyvavusios kultūros elementus, būdingus gimtajai kultūrai. Integracijos funkcija palaiko žmonių vienybę, saugo sukaupą socialinę ankstesnių kartų patirtį ir ją remiasi. Kūrybinė funkcija atskleidžia naujas vertybes, žinias, tradicijas, atnaujiną išgalėjusias kultūros vertybes ir simbolius. Pažintinė, komunikacinė, informacinė, vertybinė funk-cijos susistemina ir perteikia žinias.

Tyrimo metu paaiškėjo, kad ansamblio „Lietuva“ ir aukštųjų mokyklų liaudiško šokio ansamblių sąveikoje išryškėja ir tam tikros funkcijos. Viena iš funkcijų, kurią pastebi vadovai, yra istorinė funkcija. Ši funkcija atskleidžia esminius liaudiško šokio raidos bruožus, pasireiškusius skirtingais laikotarpiais, ir parodo, kaip plėtojosi lietuvių liaudies sceniniai šokiai. Žiūrovas menine kalba supažindinamas su lietuvių kultūra, papročiais ir tradicijomis. Per liaudišką, ypač per folklorinį, šokį, kuris ir yra sceninės liaudies kūrybos pagrindas, jaunimas susipažįsta su lietuvių liaudies kultūra.

Kultūros skleidimas, lietuviybės palaikymas, patriotizmas skatina tautiškumo ugdymo funkciją. Iš kartos į kartą perduodamos žinios apie lietuvių tautos tradicinę kultūrą, jos šaknis, raidos ypatumus užtikrina tęstinumo funkciją, kuri, pasak vadovų, akivaizdi liaudiško šokio ansamblių sąveikoje. Edukacinė ir socialinė funkcija atsiskleidžia per koncertinę veiklą mokyklose, universitetuose, festivaliuose, dainų ir šokių šventėse. Ypač didelės reikšmės tai turi provincijos jaunimui, gaunančiam galimybę tiesiogiai prisiliesti

prie liaudies meno ištakų, susipažinti su tradiciniais lietuviškais muzikos instrumentais, tautiniu kostiumu.

Jaunimo kultūrinio ugdymo procese išryškėja ir ugdymo turinys, kuriame atsispindi klasikinė liaudiško šokio mokymo sistema, grindžiama J. Lingio, J. Gudavičiaus, J. Čepaitės ir A. Gražulienės (1994) sudaryta lietuvių liaudies sceninio šokio pagrindinių žingsnių sistema. Vadovai patvirtina, jog reikia parinkti tokius ugdymo metodus, kurie leistų jaunimui suprasti, kad šokis nėra vien techninis atlikimas, šokis yra tai, kas išjaučiama ir išgyvenama. Vadovų nuomone, saviveikliniai jaunimo ansambliai niekada tiek nerepetuoja ir nesiekia nepriekaištingo techninio atlikimo kaip valstybinis dainų ir šokių ansamblis „Lietuva“, nes, jų manymu, liaudiškame šokyje nepriekaištingas techninis atlikimas negali akiplėšišškai užgožti liaudiško šokio, jo manieros ir savitumo.

Tyrimo duomenys rodo, kad ansamblio „Lietuva“ ir aukštųjų mokyklų liaudiško šokio ansamblių sąveikoje egzistuoja problemų ir aktualijų. Esminė problema, kurią išskiria vadovai, tai nutolimas nuo liaudiško šokio žanro. Pabrėžta, kad per didelis orientavimasis į baletą ir šiuolaikinį šokį kenkia liaudiško šokio žanrui. Vadovai pastebi, jog klasikinio šokio žingsniai skiriasi nuo liaudiško šokio žingsnių ir siūlo labiau akcentuoti liaudiškumą ir atsisakyti perdėtos klasikinio šokio manieros. Vadovai teigia, kad jaunimo ansamblyje privalu išlaikyti liaudiškumą, nenutolstant nuo liaudiško šokio pagrindų.

Apibendrinus tyrimo duomenų analizę paaiškėjo, kad esminė profesionalaus ir jaunimo liaudiško šokio ansamblių veiklos kultūrinio ugdymo procese problema yra pastaruoju metu pasireiškiantis nutolimas nuo liaudiško šokio žanro, perdėta orientacija į baletą ir šiuolaikinį šokį bei nesustabdomai plintantys masinės kultūros pavyzdžiai, suvienodinantys tikrąsias ir tariamas meno vertybes.

Išvados

1. Kultūros istorijoje susiklosčiusios tam tikros tradicijos formuoja kultūrinį ugdymą, kuris tampa asmens vertybinių nuostatų bei kultūrinio akiračio formavimo lauku, komunikacinių, meninių gebėjimų, kūrybinės saviraiškos ugdymu, tampančiu ne tik saviraiškos, savirealizacijos sfera, bet ir galimybe ugdyti individualią kultūrą.
2. Tyrimo duomenys atskleidė, kad ansamblio „Lietuva“ ir aukštųjų mokyklų sąveika jaunimo kultūrinio ugdymo procese egzistuoja ir reiškiasi per ansamblius jungiančius veiksnius, kurie apima liaudiško šokio žanro, kultūrinės veiklos, funkcijų ir repertuaro savitumą, taip pat ugdymo turinį, pasireiškiantį parenkant darbo metodus, akcentuojant šokio atlikimo techniką ir jos vertinimą, bei problemas ir aktualijas, kurios verčia atkreipti dėmesį į liaudiško šokio žanro išlikimą ir jo sklaidą šiandienos jaunimo kultūrinio ugdymo procese.
3. Aptartuose rezultatuose konstatuojama, kad ansamblis „Lietuva“ ir šiandien išlieka aktualus ugdant jaunimą kultūriniu aspektu, kad per liaudišką šokį, dainą ir muziką saugomos tautos tradicijos ir papročiai.

Literatūra

- Andrijauskas, A. (2003). *Kultūrologijos istorija ir teorija*. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla.
- Andrijauskas, A. (2000). Kultūros universumas: morfologinės analizės prolegomenai. *Kultūrologija*, 6. A. Matulionis. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, p. 24–32.
- Andrijauskas, A. (1990). *Meno filosofija. XVIII–XX a. koncepcijų analizė*. Vilnius: Mintis.
- Bieliauskas, Ž. (1993). Kultūros esmės link. *Kultūros prigimtis*, 5. Sud. Ž. Bieliauskas. Vilnius: Valstybinis leidybos centras, p. 107–131.
- Čepienė, I. (2008). *Lietuvių etninė kultūra. Raidos įžvalgos*. Vilnius: Alma littera.
- Duoblienė, L. (2011). *Ideologizuotos švietimo kaitos teorijos*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Harris, M. (1998). *Kultūrinė antropologija*. Kaunas: Tvermė.
- Jacikevičius, A. (2000). Kūrybos aiškinimai filosofų darbuose. *Tiltai*, 4, p. 145–150.
- Jovaiša L. (2002). *Edukologijos įvadas*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Kačerauskis, T. (2008). *Tikrovė ir kūryba kultūros fenomenologijos matmenys*. Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universiteto leidykla.
- Kardelis, N. (2011). Kultūros ir natūros sąsajų samprata Antikoje: filosofiniai aspektai. In *Inveniens quaero. Ieškoti, rasti, nenurimti*. Red. G. Blažienė, S. Grigaravičiūtė, A. Ragauskas. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
- Kisieliene, L. (2004). Liaudies šokio kūrybos tendencijos. *Mokslinė metodinė konferencija „Tautinė muzika ir jaunimas“ pranešimai*. Vilnius: Lietuvių liaudies kultūros centras, p. 34–39.
- Kisieliene, L. (2006). Sceninio šokio šimtmetis: nuo suktinio pirmutinio iki baltiškųjų gelmių. *Liaudies kultūra*. Vilnius: Liaudies kultūros centras, p. 74–81.
- Kisielytė-Sadauskienė, J. (2003). *Būsimojo mokytojo sociokultūrinė raiška meno kolektyve*. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, edukologija (07 S). Vilnius: VPU leidykla.
- Laužikas, J. (1993). *Pedagoginiai raštai*. Kaunas: Šviesa.
- Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės*. 2010 m. birželio 30.d. Nr. XI-977. Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt>>.
- Lingys, J., Gudavičius, J., Čepaitė, J., Gražulienė, A. (1994). *Lietuvių sceninio šokio pagrindai*. Klaipėda: Rytas.
- Liubiniene, V. (2002). *Kultūra ir visuomenė*. Kaunas: Technologija.
- Lukšienė, M. (2000). *Jungtys*. Vilnius: Alma littera.
- Maceina, A. (1991). *Raštai*, 1 T. Vilnius: Mintis.
- Mačiulskis, V. (2007). Meninio ugdymo ir etninio tapatumo sąveika. In *Meninės veiklos sociokultūriniai aspektai*. Sud. J. Kisielytė-Sadauskienė. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, p. 35–45.
- Matonis, V. (2000). Meninis ugdymas nūdienėje kultūroje. In: *Šiuolaikinės meninio ugdymo koncepcijos*. Sud. V. Matonis. Vilnius: Enciklopedija, p. 7–23.
- Šalkauskis, S. (1996.) Kultūros esmė. In *Lietuvos filosofinė mintis. Chrestomatija*. Sud. G. Mikelaitis. Vilnius: Aidai, p. 107–111.

Vaikų ir jaunimo kultūrinio ugdymo koncepcija. (2008). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
Žydžiūnaitė, V., Lepaitė, D., Bubnys, R., Čepienė, A. (2010). *Tarpkultūrinės kompetencijos (TK) ugdymo(si) metodologija.* Vilnius: Vilniaus kooperacijos kolegija.

The Interaction Among Lithuanian Folk Dance Ensembles in the Context of Cultural Education: Directors' Attitude

Raminta Čyplytė

Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Education, Department of Arts Education,
Studentų Str. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, raminta.cyplyte@leu.lt

---

Summary

The article aims to reveal features and expression of the interaction between the state song and dance ensemble "Lietuva" and folk dance ensembles of higher education institutions in the process of youth cultural education. Since this aspect has not been analyzed in detail, the research was held among directors of folk dance ensembles of higher education institutions and the state song and dance ensemble „Lietuva“ and attempted to reveal two perspectives.

The questioning of the directors showed that the interaction between ensemble "Lietuva" and folk dance ensembles of high schools in the context of youth cultural education exists and appears through folk dance ensembles connecting factors such as: genre of folk dance, common cultural activities and repertoire as well as common content of education which includes teaching methods, dance technique and its evaluation, other problems and relevant topics which forces to attract attention to the peculiarity of folk dance and its promotion in the contemporary cultural context.

Directors of the ensemble "Lietuva" and high school ensembles stated that the ensemble "Lietuva" is still relevant today and actively participate in the cultural education of young people through folk dance, song and music hereby preserving national traditions and customs.

Keywords: *folk dance, ensemble, interaction, cultural education.*

Įteikta / Received 2014-05-31
Priimta / Accepted 2014-06-20